

Kaside-i Bürde

1. Bölüm

أَمِنْ تَذَكُّرِ جِيرَانٍ بِذِي سَلَمٍ * مَرَجَتِ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقَلَّةٍ بِدَمٍ

Ey gönül, Selemliler dostları anmaktan mı gözünden kanlı yaş akıtıyorsun? (selemliden kasıt Hz. Peygamber ve sahabedir.)

أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ تِلْقَاءِ كَاظِمَةٍ * وَأَوْمَضَ الْبَرْقُ فِي الظُّلْمَاءِ مِنْ إِضْمٍ

Yoksa Kazıma tarafından rüzgar mı esti, zifiri karanlıkta Iزام Dağı'ndan şimşek mi çaktı?

Kazıma: Medine'nin bir başka adı.

Iزام Dağı: Medine çevresinde bir dağ.

فَمَا لِعَيْنَيْكَ إِنْ قُلْتَ أَكْفَفَا هَمَّتَا * وَمَا لِقَلْبِكَ إِنْ قُلْتَ اسْتَفِقُوا بِهِمْ

Gözlerine ne oldu ki: "ağlama!" desen yaş döker, kalbine ne oldu ki "kendine gel!" desen coşup kendinden geçer.

أَيَحْسَبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ * مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ

Yanıp tutuşan kalp ve akan gözyaşı karşısında aşık sevginin gizli kalacağını mı sanır?

لَوْلَا الْهَوَى لَمْ تَرِقْ دَمْعًا عَلَى طَلَلٍ * وَلَا أَرِقْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ

Aşk olmasaydı, sevgilinin harap olan yurdunda, ondan arta kalanlara bakıp yaş dökmez, sorgun ağacı ile o dağı anarak geceler boyu uykusuz kalmazdın.

فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَمَا شَهِدْتَ * بِهِ عَلَيْكَ عُذُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

Gözyaşı ve hastalık aleyhinde iki adil şahit iken sevgini nasıl inkar edebilirsin?!

وَأَثَبْتُ الْوَجْدُ حَظِّي عَبْرَةَ وَضْنِي * مِثْلَ الْبَهَارِ عَلَى خَدَيْكَ وَالْعَنَمِ

Aşkın ızdırabı yanaklarından sarı papatya ve anem gibi iki çizgi halinde belirirken sevgini nasıl inkar edebilirsin?!

Anem: Hicazda yetişen ve meyvesi kızıl olan bir ağaç türü.

نَعْمَ سَرَى طَيْفٌ مَنْ أَهْوَى فَأَرْقَنِي * وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَاتِ بِالْأَلَمِ

Evet, gece sevgilimin hayali geldi ve beni uykusuz bıraktı; çünkü aşk, zevk ve elemle iç içedir.

يَا لَأَيْمِي فِي الْهَوَى الْعُذْرِي مَعْدِرَةً * مِنْنِي إِلَيْكَ وَلَوْ أَنْصَفْتَ لَمْ تَلَمْ

Uzre aşkı gibi bir aşka tutulduğum için ey beni kınayan! Mazur gör, eğer adil davransaydın kınamazdın beni.

Uzre: Yemen'de tertemiz aşklarıyla meşhur olan bir kabile.

عَدْتُكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتِرٍ * عَنِ الْوِشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْحَسِمِ

Benim halim sence malum.. Sırrım da dedikoduculardan gizli değil, derdim ise bitmez tükenmez..

مَحْضَتْنِي النَّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ * إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُدَالِ فِي صَمَمِ

Sen bana samimi öğütte bulundun, fakat ben onu dinleyecek halde değilim; çünkü aşığın kulağı öğüt verenlere karşı sağırdır.

إِنِّي أَتَهَّمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَذْلِي * وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نُصْحِ عَنِ التُّهْمِ

Ak saçların beni uyaran öğüdünü suçladım, halbuki ak saç öğüt hususunda suçlanmaktan çok uzaktır.

2. Bölüm

فَإِنَّ أَمَّارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَطْتُ * مِنْ جَهْلِهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

Kötülüğü emreden nefsim, cehaletinden dolayı, ak saçların ve ihtiyarlığın uyarısından ders almadı.

وَلَا أَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قَرِي * ضَيْفِ أَلَمٍ بِرَأْسِي غَيْرِ مُحْتَشِمِ

Nefsim, misafir (olan ihtiyarlığa) ziyafet için hiçbir güzel amel hazırlamadı; o da ansızın gelip başıma konuverdi!..

لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَا أُوقِرُهُ * كَتَمْتُ سِرًّا بَدَالِي مِنْهُ بِالْكَيْتَمِ

O misafire gereken saygıyı gösteremeyeceğimi bilmiş olsaydım, onun eseri olan ak saçları boyayıp gizlerdim.

مَنْ لِي بِرَدِّ جِمَاحٍ مِنْ غَوَايِبِهَا * كَمَا يُرْدُ جِمَاحِ الْخَيْلِ بِالْجَمِّ

Huysuz atın dizginle çevrilmesi gibi azgın nefsi sapıklığından çevirmede kim bana yardım edecek!

فَلَا تَرْمِ بِالْمَعَاصِي كَسَرَ شَهْوَتِهَا * إِنَّ الطَّعَامَ يُقْوِي شَهْوَةَ النَّهْمِ

Nefsin kötü isteklerini kırmayı günahlarda arama! Çünkü yemek oburluk arzusunu güçlendirir.

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تَهْمَلَهُ شَبَّ عَلَى * حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَقَطَّمَهُ يَنْفَطِمِ

Nefis emzikli çocuk gibidir, onu kendi haline bırakırsan daha çok emmek ister; süttten kesersen vazgeçiverir.

وَرَاعِهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ * وَإِنْ هِيَ اسْتَحَلَّتِ الْمَرْعَى فَلَا تُسِمِ

Nefis çeşitli amellerde otlarken onu kollayıp gü; eğer otlağı tatlı bulursa otlatma!...

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ أَنْ تُؤَلِّيَهُ * إِنَّ الْهَوَى مَا تَوَلَّى يُضْمِ أَوْ يَصِمِ

Nefsi bayağı isteklerinden çevir, onun seni yönlendirmesinden sakın; çünkü nefساني istekler, hakim olduğu kimseyi ya helak yahut rezil eder.

كَمْ حَسَنْتَ لَذَّةً لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً * مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرِ أَنَّ السُّمَّ فِي الدَّسَمِ

İnsan zehirin yağda olduğunu farketmediği için, nefis ona nice öldürücü lezzetleri güzel göstermiştir.

وَإِخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعٍ * فَرَبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِنَ التُّخْمِ

Açlık ve tokluğun hilelerinden kork, nice açlık vardır ki tokluktan daha zararlıdır!

وَاسْتَفْرَغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدْ اِمْتَلَأَتْ * مِنَ الْمَحَارِمِ وَالزَّمِّ حِمِيَةَ النَّدَمِ

Haramlarla dolmuş olan gözden yaş akıt ve pişmanlık perhizine sıkıca sarıl!

وَخَالَفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِهِمَا * وَإِنْ هُمَا مَحْضَاكَ النَّصْحَ فَاتَّهِمِ

Nefis ve şeytana muhalefet ederek onlara başkaldır; her ne kadar sana samimi öğütte bulunsalar da onlara güvenme.

وَلَا تُطْع مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا * فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكْمِ

Nefis ve şeytana düşman olarak da hakem olarak da boyun eğme; çünkü sen hasmın da hakemin de hilesini bilirsin.

وَاسْتَعْفِرُ اللَّهَ مِنْ قَوْلٍ بِلَا عَمَلٍ * لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لِذِي عُقْمٍ

Amelsiz sözden Allah'a sığınırım. Şüphesiz bu halimle ben, iğdiş olan kimseye soy isnat etmiş oldum.

أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لَكِنْ مَا ائْتَمَرْتَ بِهِ * وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِمِ

Sana iyiliği emrettim, lakin emrettiğim şeyi ben yapmadım ve dürüst davranmadım. Öyleyse benim sana "doğru ol" demem neye yarar?!

وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً * وَلَمْ أُصَلِّ سِوَى فَرَضٍ وَلَمْ أَصُمْ

Ölümden önce nafile ibadet olarak bir hazırlık yapmadım; farz olandan başka ne namaz kıldım ne de oruç tuttum.

3. Bölüm

ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَا الظَّلَامَ إِلَيَّ * أَنْ اشْتَكَيْتَ قَدَمَاهُ الضَّرَّ مِنْ وَرَمٍ

Karanlık geceleri, ayakları şişip ağrıyuncaya kadar ibadetle geçiren o Peygamber'in sünnetini ihmal ettim.

وَشَدَّ مِنْ سَعْبٍ أَحْشَاءَهُ وَطَوَى * تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الْأَدَمِ

O, açlığını hissetmemek için böğürlerinin nazik derisini dürüp bükerek karnına taş bağladı.

وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ * عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمٍ

Altından yüksek dağlar onu kendilerine cezbetmek istedi; o buna aldırış etmeyerek yüksekliğin nerede ve nasıl olduğunu onlara gösterdi.

وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضُرُورَتُهُ * إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

Geçim sıkıntısı çektiği halde onun bu teklife aldırış etmeyişi, dünyaya önem vermediğini bir kere daha pekiştirmiştir. Kuşkusuz sıkıntı çekmek namusa etki edemez...

وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضُرُورَةً مِّنَ * لَوْلَاهُ لَمْ تُخْرَجِ الدُّنْيَا مِنَ العَدَمِ

Kendisi olmasaydı, dünyanın yokluktan varlık alanına çıkamayacağı bir şahsın çektiği sıkıntı, onu dünyaya nasıl bağlayabilir ki...

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ * نِ وَالْفَرِيقَيْنِ مِّنَ عَرَبٍ وَمِنَ عَجَمٍ

Hz. Peygamber iki dünyanın, insanların ve cinlerin, Arap ve Arap olmayan her iki kesimin de efendisidir.

نَبِيُّنَا الْآمِرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ * أَبْرَ فِي قَوْلٍ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَمٍ

Peygamberimiz iyilikleri emreden, kötülükten nehyedendir. "Evet" veya "hayır" diye karar veren hiçbir kimse onun kadar doğru karar vermiş değildir.

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرَجَى شَفَاعَتُهُ * لِكُلِّ هَوْلٍ مِّنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمٍ

O öyle sevgili bir peygamberdir ki, (kıyamet günü) dehşetli korkulardan herhangi biri hücum ettiği zaman onun şefaati umulur.

دَعَا إِلَى اللَّهِ فَالْمُسْتَمْسِكُونَ بِهِ * مُسْتَمْسِكُونَ بِحَبْلِ غَيْرِ مُنْفَصِمٍ

Hazret-i Peygamber (bütün insanları) Allah'a davet etti. O'na sarılanlar kopmayan sağlam bir ipe yapışmışlardır.

فَاتَّقِ النَّبِيِّنَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ * وَلَمْ يَدَانُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ

Yaratılıştta ve ahlakta bütün peygamberlerden üstündür. İlim, asalet ve cömertlikte hiçbir peygamber onun mertebesine yükselmiş değildir.

وَكَلُّهُمْ مِّنَ رَّسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ * عَرَفًا مِّنَ الْبَحْرِ أَوْ رَشْفًا مِّنَ الدَّيْمِ

Bütün peygamberler Rasulullah'ın (irfan) denizinden bir avuç veya cömertlik yağmurundan bir yudum su istemektedir.

وَوَاقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ * مِّنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ أَوْ مِّنْ شَكْلَةِ الْحِكْمِ

Diğer peygamberler Rasulullah'ın huzurunda, dereceleri bakımından, ilmin noktası veya hikmetin harekesi gibi kalırlar.

فَهُوَ الَّذِي تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُورَتُهُ * ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِيبًا بَارِئُ النَّسَمِ

O öyle bir peygamberdir ki, maddesi ve manası tam kemale ermiş, sonra da insanı yaratan Allah cc onu kendine sevgili seçmiştir.

مُنَزَّهُ عَنْ شَرِيكَ فِي مَحَاسِنِهِ * فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمٍ

O güzelliğinden ortağı olmayandır. Ondaki güzellik cevheri de bölünmüş değildir.

دَعُ مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمْ * وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْتِكُمْ

Hristiyanların kendi peygamberleri hakkındaki aşırı iddialarını bırak da Hz. Peygamber hakkında dilediğin gibi hüküm ver.

وَأَنْسُبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ * وَأَنْسُبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمٍ

Onun şahsına dilediğin üstün hasletleri izafe et, onun kadrini dilediğin büyüklük sıfatları ile yücelt.

فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ * حَدٌّ فَيَعْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمٍ

Rasulullah'ın faziletinin bir hududu yoktur ki, konuşan kimse o fazilet dile getirebilsin...

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظَمًا * أَحْيَا أَسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرَّمَمِ

Onun mucizeleri büyüklük bakımından zatı derecesinde olsaydı, ismi anıldığı zaman çürüyen kemikleri bile diriltirdi!...

لَمْ يَمْتَحِنَّا بِمَا تَعْيَا الْعُقُولُ بِهِ * حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهُم

Bize olan aşırı sevgisinden dolayı o, aklın almadığı şeyle bizi imtihan etmedi. Biz de şüpheye düşmedik ve şaşırıp bir hata yapmadık.

أَعْيَا الْوَرَى فَهُمْ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى * فِي الْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيهِ غَيْرُ مُنْفَحِمٍ

Onun kemalini anlamak bütün varlıkları aciz bıraktı. Ona yakın ve uzak olanlarda hayret ve aczden başka bir şey görülmez!

كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعْدٍ * صَغِيرَةً وَتُكَلُّ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمٍ

Hz. Peygamber, uzaktan gözlere küçük görünen, fakat yakından (ve doğrudan bakılınca) gözü kamaştırır güneş gibidir.

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ * قَوْمٌ نِيَامُ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلْمِ

Uyuyan ve gördüğü düşle avunanlar dünyada onun yüce varlığını nasıl anlayabilir?!..

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ * وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ

Onun hakkında ilmin varabildiği en son netice, onun bir beşer ve Allah'ın yarattığı bütün varlıkların en hayırlısı olduğudur.

وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرَّسُولَ الْكَرِيمَ بِهَا * فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ

Bütün peygamberlerin getirdiği mucizeler, onlara, ancak onun nurundan ulaşanlardan ibarettir.

فَإِنَّهُ شَمْسٌ فَضْلٌ هُمْ كَوَاكِبُهَا * يُظْهِرُنْ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

Çünkü o bir fazilet güneşidir; diğer peygamberler ise (güneş batınca) karanlıkta insanlara parlıtısını gösteren yıldızlar gibidir.

أَكْرَمُ بِخَلْقِ نَبِيِّ زَانَهُ خُلُقٌ * بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٌ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمٌ

Güzel ahlakla süslenen Peygamber'in yaratılışı Allah'ın ne büyük ikramıdır! Güzellik onu bürümüş ve güzel yüz ona nişan olmuştur.

كَالزَّهْرِ فِي تَرْفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ * وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالذَّهْرِ فِي هِمَمٍ

Hz. Peygamber yumuşaklıkta çiçek, şerefte dolunay, cömertlikte deniz, himmet hususunda sonsuz zaman gibidir.

كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ مِنْ جَلَالَتِهِ * فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمٍ

Onunla yalnızken karşılaştığın zaman, heybetiyle sanki o, bir ordu veya emrine amade olanlar arasında gibidir.

كَأَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدْفٍ * مِنْ مَعْدِنِي مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمُبْتَسَمٍ

Sedef içinde gizli inciler, sanki onun söz ve tebessümünden oluşmuştur.

لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا صَمَّ أَعْظَمَهُ * طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَمُلْتَمِمْ

Onun kemiklerini saran toprağa denk olacak hiçbir koku yoktur; Onu koklayana ve öpene ne mutlu!..

4. Bölüm

أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَن طِيبِ عُنْصُرِهِ * يَا طِيبَ مُبْتَدَأِ مِنْهُ وَمُخْتَتَمِ

Allah, onun doğumunu tertemiz soyundan meydana getirdi; ne güzel bir başlangıç ve ne güzel bir son...

يَوْمَ تَفَرَّسَ فِيهِ الْفُرْسُ أَنَّهُمْ * قَدْ أُنْذِرُوا بِحُلُولِ الْبُؤْسِ وَالنَّقَمِ

(Onun doğduğu gün) Öyle bir gündür ki, o gün İranlılar, keder ve azapların gelişyle korkutulduklarını sezdiler..

وَبَاتَ إِيْوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُنْصَدَعٌ * كَشَمَلِ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرِ مُلْتَمِ

Kisra'nın adamlarının bir daha bir araya gelmeyecek şekilde dağıldığı gibi onun sarayı da öylece yarılıp ayrıldı.

وَالنَّارُ خَامِدَةٌ الْإِنْفَاسِ مِنْ أَسْفٍ * عَلَيَّهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ

Onun doğumuna duyduğu eseften dolayı (taptıkları) ateşin nefesi kesilip söndü. Nehirleri de öfke ve üzüntüsünden kaynak ve yatağını değiştirdi.

وَسَاءَ سَاوَةٌ أَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا * وَرَدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِينَ ظَمِي

Göllerinin yere batması Sava'lıları ümitsizliğe düşürdü ve susadıkları zaman göle gidenler öfkeyle geri döndüler.

كَأَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ * حُزْنَا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمِ

Sanki ateşte, sudaki ıslaklık (ve söndürme) özelliği varmış gibi üzüntüsünden (söndü). Su da ateşteki alev (ve yakma) özelliğine sahip gibiydi.

وَالجِنُّ تَهْتَفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ * وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنَى وَمِنْ كَلِمِ

Onun doğduğu gün cinler sevinç çığlıkları atıyor, nurlar yükselip yayılıyor, hakikat manada ve sözde ortaya çıkıyordu.

عَمُوا وَصَمُّوا فَأَعْلَانُ الْبَشَائِرِ لَمْ * يُسْمَعُ وَبَارِقَةُ الْإِنْدَارِ لَمْ تُشَمِّ

Kör ve sağır kesildiler de müjdelerin ilanı işitilmedi ve korku şimşekleri görülmedi.

مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ * بِأَنَّ دِينَهُمُ الْمَعْوَجَّ لَمْ يَكُنْ

Kavimlere, kendi eğri dinlerinin devam edemeyeceğini kahinleri haber verdikten sonra dahi uyarıları farkedemediler.

وَبَعْدَ مَا عَايَنُوا فِي الْأَفُقِ مِنْ شُهُبٍ * مُنْقَضَةٍ وَفُقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنَمٍ

Yerdeki putların (yüzüstü) düştüğü gibi ufukta yıldızların akmasını gördükleri halde yine farkedemediler.

حَتَّىٰ غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ * مِنَ الشَّيَاطِينِ يَتَّقُوا إِثْرَ مُنْهَزِمٍ

Öyle ki şeytanlar (yıldızları akması karşısında) vahiy yolundan dönüp peş peşe kaçıyorlardı.

كَأَنَّهُمْ هَرَبًا أَبْطَالُ أُبْرَهَةَ * أَوْ عَسْكَرٍ بِالْحَصَىٰ مِنْ رَاخَتَيْهِ رُمِي

Onlar adeta Ebrehe'nin yiğit erleri(!) veya (Hz.Peygamberin) avuçlarından atılan çakıl taşları karşısındaki (bozguna uğrayan) asker gibiydiler.

نَبَذًا بِهِ بَعْدَ تَسْبِيحِ بَطْنِهِمَا * نَبَذَ الْمُسَبِّحِ مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَمِعٍ

Hz. Peygamber'in avuçlarındaki çakıl taşları, tesbih ettikten sonra, tıpkı tesbih eden Hz. Yunus'un, kendini yutan balığın karnından atıldığı gibi atıldılar.

5. Bölüm

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً * تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَىٰ سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

Onun davetine ağaçlar secde ederek ve ayaksız, kökleri üstüne (sürünerek) yürüyüp geldiler.

كَأَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ * فُرُوعُهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ بِاللَّقَمِ

Ağaçlar öyle çizgi çizdiler ki, sanki kökleriyle yol ortasına en güzel yazıyı yazmışlardı.

مَثَلُ الْغَمَامَةِ أَنَّىٰ سَارَ سَائِرَةٌ * تَقِيهِ حَرَّ وَطَيْسٍ لِلْهَجِيرِ حَمِي

(Ağaçların hareketi) bulut gibiydi; o nereye gitse bulut da gider ve onu, günün en sıcak vaktinde fırın gibi kızgın güneşin hararetinden korurdu.

أَفْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشِقِّ إِنَّ لَهُ * مِنْ قَلْبِهِ نِسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ

Yarılan aya yemin ederim onun Hz. Peygamber'in kalbine bir benzerliği vardı.

وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ * وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

Hayır ve kerem sahibini (Hz. Peygamber'i) mağaranın saklayışı ve kafirlerin bütün gözlerinin ona karşı kör kesilişi onun mucizelerindedir.

فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصُّدِّيقُ لَمْ يَرَمَا * وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرِمٍ

Müşrikler, mağarada hiç kimse yok derken, sadık olan Hz. Muhammed ile siddik olan Ebu Bekir mağarada (buldukları halde) görülmediler.

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى * خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحْمِ

Müşrikler, mahlukatın en hayırlısının üzerine örümceğin ağını örmediğini ve güvercinin uçup dolaşmadığını sandılar.

وَقَايَةُ اللَّهِ أَغْنَتْ عَنْ مِصَاعِفَةٍ * مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأَطْمِ

Allah'ın onu koruması, kat kat zırhlara ve sağlam kalelere ihtiyaç bırakmadı.

مَا سَامَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ * إِلَّا وَنَلْتُ جَوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضْمِ

Zamanın bana zulmederek zarar vermesinden dolayı her ne vakit ona sığındımsa, onun tam bir himayesinden başka bir şey bulmadım.

وَلَا أَلْتَمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ * إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمٍ

Her ne zaman ondan iki dünyaya ait nimet istedimse, iyilik yapanların en hayırlısı olandan (Hz. Muhammed'den) bol bol ihsan gördüm.

لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ * قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنَمْ

Onun rüyasında gerçekleşen vahyi inkar etme; çünkü onun, gözleri uyuduğu zaman uyumayan bir kalbi vardır.

وَذَاكَ حِينَ بُلُوغٍ مِنْ نُبُوتِهِ * فَلَيْسَ يُنْكِرُ فِيهِ حَالٌ مُحْتَلَمٍ

(Rüyadaki) bu vahiy, onun peygamberlik mertebesine erdiği bir sırada gerçekleşmişti. O halde böyle bir zamanda rüya görenin hali inkar olunamaz.

تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحَى بِمُكْتَسِبٍ * وَلَا نَبِيٍّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهِمٍ

Haşa, vahiy çalışıp kazanmakla elde edilmiş değildir ve hiçbir peygamber de gaibden verdiği haberde yanlış yapmaz.

كَمْ أَبْرَأَتْ وَصَبًّا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ * وَأَطْلَقَتْ أَرِيًّا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمِّ

**Onun eli, nice hastayı dokunmakla iyileştirdi ve nice şifaya muhtaç olan kimseyi cinnet bağından kurtarıp salıverdi.*

وَأَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ * حَتَّى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصِرِ الدُّهُمِ

Onun duası nice kıtlık ve kuraklık yılını ihya etti. Hatta o sene, karanlık asırlar içinde bembeyaz parlayan bir yıla benzedi.

بِعَارِضٍ جَادٍ أَوْ خِلْتِ الْبِطَاحَ بِهَا * سَيْبًا مِنْ الْيَمِّ أَوْ سَيْلًا مِنَ الْعَرَمِ

(Rasulullah'ın duası üzerine) sağanak yağdıran bir bulut sebebiyle derelerden akan suyu, denizden bir ırmak veya Arim vadisinden gelen sel zannedersin.

Arim: Kuran-ı Kerim'de geçtiğine göre Yemen'deki Sebe kavmini cezalandırmak üzere şiddetli yağmurların yıktığı gölet.

6. Bölüm

دَعْنِي وَوَصْفِي آيَاتٍ لَهُ ظَهَرَتْ * ظُهُورَ نَارِ الْقِرَى لَيْلًا عَلَى عِلْمٍ

Bırak beni de onun, gece yüksek dağ başından yakılan ziyafet ateşi gibi besbelli olan mucizelerini anlatayım.

فَالدَّرُّ يَزِيدُ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَزِمٌ * وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَزِمٍ

Muntazam olarak dizilen inci daha güzeldir, bununla beraber dizilmemek incinin kıymetini eksiltmez.

فَمَا تَطَاوُلُ أَمَالِ الْمَدِيحِ إِلَى * مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْأَخْلَاقِ وَالشَّيْمِ

Şairin hayal gücü, ondaki yüksek ahlakı ve temiz huyu anlatmaya yetmez.

آيَاتُ حَقٍّ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثَةٌ * قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوفِ بِالْقِدَمِ

Allah'ın hak olan ayetleri (lafız itibariyle) sonradan, (mana itibariyle) ezelidir; çünkü kadim olan Allah'ın sıfatıdır.

لَمْ تَقْتَرِنُ بِزَمَانٍ وَهِيَ تُخْبِرُنَا * عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمِ

Kur'an ayetleri, bize ahiretten, Ad ve İrem kavimlerinden haber vermeleri itibariyle (manası ve hükümleri) belirli bir zamana ait değildir.

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجَزَةٍ * مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدَمْ

Onlar, bugün hala elimizde bulunmakta olup diğer peygamberlerin mucizelerinden üstündür; çünkü onların mucizeleri (belirli bir zamanda gelmiş) ve devam etmemiştir.

مُحْكَمَاتٌ فَمَا تُبْقِينَ مِنْ شُبِّهِ * لِذِي شِقَاقٍ وَمَا تَبْغِينَ مِنْ حَكَمِ

Onlar, şüpheye yer vermeyen ve (kendisinin üstünde) hiçbir hakem kabul etmeyen muhkem ayetlerdir.

مَا حُورِبَتْ قَطُّ إِلَّا عَادَ مِنْ حَرْبٍ * أَعْدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقِي السَّلْمِ

Her ne zaman Kur'an ayetlerine harp ilan edilecek olsa, sonunda en azılı düşmanlar bile gerçeği görerek ona teslim olmuşlardır.

رَدَّتْ بِلَاغَتِهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا * رَدَّ الْعَيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ

Namusuna düşkün kimsenin kendi hareminden caninin elini çekip defettiği gibi, Kur'an'ın belagatı da muarızlarının iddiasını öylece reddetmiştir.

لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدٍ * وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيمِ

Kur'an ayetlerinin, deniz dalgaları gibi birbirini destekleyen manaları vardır, fakat onlar güzellik ve değer bakımından denizin cevherinden daha üstündür.

فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا * وَلَا تُسَامُ عَلَى الْإِكْتَارِ بِالسَّامِ

Kur'an ayetlerinin olağanüstülükleri saymakla bitmez ve çok okumakla bıkmıyıp usanılmaz.

قَرَّتْ بِهَا عَيْنٌ قَارِبَهَا فَقُلْتُ لَهُ * لَقَدْ ظَفَرْتَ بِحَبْلِ اللَّهِ فَاغْتَصِمِ

Kur'an'ı okuyanın gözü ve gönlü onunla tatmin olmuştur. Onu okuyana dedim ki; Allah'ın ipi olan Kur'an sayesinde isteğine ulaştın, artık ona sınıksız sarıl.

إِنْ تَتْلُهَا خَيْفَةً مِنْ حَرِّ نَارٍ لَطَى * أَطْفَأَتْ حَرَّ لَطَى مِنْ وَرْدِهَا الشِّبِّمِ

Eğer Kur'an'ı Lezza ateşinin hararetinden korktuğun için okursan, onun serin suyuyla cehennem ateşini bile söndürürsün.

Lezza: Cehennemın isimlerinden biri.

كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيِضُ الْوُجُوهُ بِهِ * مِنَ الْعَصَاةِ وَقَدْ جَاءَهُ كَالْحَمَمِ

Kur'an ayetleri havz-ı kevser gibidir. Günahkarlar ona kömür gibi simsiyah girseler dahi yüzleri ak pak olarak çıkarlar.

وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدَلَةٍ * فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقُمْ

Onlar sırat ve terazi gibi dosdoğrudur. İnsanlar arasında Kur'an'ın gösterdiği adaletin dışında bir adalet sürekli değildir.

لَا تَعْجَبَنَّ لِحَسُودٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا * تَجَاهِلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهْمِ

İyi anladığı ve tam erbabı olduğu halde, bilmezlikten gelerek onu inkara yeltenen kıskancın haline sakın şaşma!..

قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمِدٍ * وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

Bazen ağız yüzünden göz güneşin ışığını ve hastalıktan dolayı ağız suyun tadını inkar eder.

7. Bölüm

يَا حَيْرَ مَنْ يَمَّمُ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ * سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُونِ الْإِيْتِاقِ الرَّسْمِ

Ev ihtiyaç sahiplerinin koşarak ve güçlü develere binerek kapısına yöneldiği kimselerin en hayırlısı (olan Peygamber!)

وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَبِرٍ * وَمَنْ هُوَ النُّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُعْتَمِرٍ

İbret almak isteyenler için senden başka varlığı en büyük ayet kim olabilir?! Ve ganimet bilenler için senden başka en yüce nimet kim olabilir?!

سَرَيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ * كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ

Sen, zifiri karanlık bir gecede dolunayın gidişi gibi bir Harem'den diğer bir Harem'e gittin.

وَبِتَّ تَرْقَىٰ إِلَىٰ أَنْ نِلْتَ مَنْزِلَهُ * مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرِكْ وَلَمْ تُرْمِ

Sen (miraç gecesi) Kabe-kavseyin denilen öyle bir mertebeye yükseldin ki, o mertebe (diğer peygamberler tarafından) ne istenildi ne de ona ulaşıldı.

وَقَدَّمْتِكُمْ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا * وَالرُّسُلِ تَقْدِيمِ مَخْدُومٍ عَلَىٰ خَدَمِ

(O gece) bütün nebi ve resuller, hizmetçinin efendiyi öne geçirdiği gibi seni öne geçirdiler.

وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطُّبَاقَ بِهِمْ * فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ الصَّاحِبَ الْعَلَمِ

Sen, kalabalık bir topluluk içinde sancak sahibi olarak onlara uğrayıp yedi kat gökleri yarıp gittin.

حَتَّىٰ إِذَا لَمْ تَدَعْ شَأْوًا لِمُسْتَبِقٍ * مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقَىٰ لِمُسْتَنِمِ

Allah'a yaklaşmak üzere yükselmek isteyenlere yükselecek bir yer ve ileri geçmek isteyenlere bir nihayet bırakmayıncaya dek yükseldin.

خَفَضْتَ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ * نُودِيَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُفْرَدِ الْعَلَمِ

Sen miraca davet olunduğunda, bir sancak gibi kendi makamına nisbetle bütün makamları aşağıda bıraktın.

كَيْمَا تَفُوزَ بِوَضَلِ أَيِّ مُسْتَتِرٍ * عَنِ الْعِيُونِ وَسِرِّ أَيِّ مُكْتَتَمِ

Gözlerden gizli mi gizli olan Allah'a kavuşmak ve nice önemli sırları anlamak için mirac ettin.

فَخَرَّتْ كُلُّ فَخَارٍ غَيْرِ مُشْتَرِكٍ * وَجَزَتْ كُلُّ مَقَامٍ غَيْرِ مُرَدَّحِمِ

Kimse sana ortak olmadan bütün övünülecek sıfatları kendinden topladın ve her makamı tek başına geçtin.

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا وُلِّيتَ مِنْ رُتَبٍ * وَعَزَّ إِدْرَاكُ مَا أُوْلِيَتْ مِنْ نِعَمِ

Senin sahip olduğun mertebelerin derecesi yüce ve sana verilen nimetleri hakkıyla anlamak zordur.

بُشْرَىٰ لَنَا مَعَشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا * مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمِ

Ey İslam topluluğu! Allah'ın ezeli bir lütfu olarak bizim yıkılmayan bir dayanağımız vardır, ne mutlu bizlere...

لَمَّا دَعَا اللَّهُ دَاعِينَا لِبَطْعَتِهِ * بِأَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ

Allah bizleri, peygamberlerin en şerefli olan Hz. Muhammed vasıtasıyla kendine itaate davet edince, biz de ümmetlerin en şerefli olduk.

8. Bölüm

رَاعَتْ قُلُوبَ الْعِدَا أَنْبَاءَ بَعْثَتِهِ * كَنْبَاءَ أَجْفَلَتْ غُفْلًا مِنَ الْغَنَمِ

Aslanın kükreyişi, bir şeyden habersiz otlayan koyun sürüsünü ürküttüğü gibi onun peygamberlik haberleri de düşmanların kalplerine öylece korku saldı.

مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرِكٍ * حَتَّى حَكَّوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلَى وَضَمِّ

Hiz. Peygamber her savaşta düşmanla karşılaşmaktan geri kalmadı; öyle ki, mızrak ile (öldürülen düşmanlar), kasap kütüğünde doğranan ete benzerdi.

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغْبِطُونَ بِهِ * أَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعِقْبَانِ وَالرَّحِمِ

Düşmanlar, karakuş ve kartalların (savaş meydanından) kapıp kaldırdığı et parçalarına özenircesine harpten kaçmak isterlerdi.

تَمْضِي اللَّيَالِي وَلَا يَدْرُونَ عِدَّتَهَا * مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لِيَالِي الْأَشْهُرِ الْحَرَمِ

Haram aylarının geceleri dışında düşmanlar, gelip geçen gecelerin sayısını bilmezlerdi.

كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ * بِكُلِّ قَرَمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَا قَرَمٍ

İslam dini sanki düşmanların etine iştahlı, bütün kumandanlarla, onların üzerine inen misafir gibidir.

يَجْرُ بَحْرَ خَمِيسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ * يَرْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمٍ

Hiz. Peygamber at üzerinde, dalgalar gibi ard arda ok yağdıran kahramanlardan oluşan deniz gibi bir orduyu sevk ve idare ediyordu.

مِنْ كُلِّ مُنْتَدَبٍ لِلَّهِ مُحْتَسِبٍ * يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكَفْرِ مُصْطَلِمٍ

O kahramanlar, küfrün kökünü kazımak için hücum ederler, sevabını yalnız Allah'tan bekler ve O'nun her davetini hemen kabul ederlerdi.

حَتَّىٰ غَدَتْ مِلَّةَ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ * مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُولَةَ الرَّحِمِ

Nihayet İslam milleti garip kaldıktan sonra o kahramanlar sayesinde hısum ve akrabalarına kavuştu.

مَكْفُولَةٌ أَبَدًا مِنْهُمْ بِخَيْرِ أَبِي * وَخَيْرِ بَعْلِ فَلَمْ تَيْتَمِ وَلَمْ تَعْمِ

(Çocuk ve kadınlar) en hayırlı baba ve kocaların sayesinde (düşmanlardan) ebediyen korunarak yetim ve dul kalmadı.

هُمْ الْجِبَالُ فَسَلَّ عَنْهُمْ مُصَادِمُهُمْ * مَاذَا رَأَى مِنْهُمْ فِي كُلِّ مُصْطَدِمِ

Mücahitler dağlar gibidir. Şimdi sen, her savaşta onlardan neler çektiklerini düşmanlarından sor.

وَسَلَّ حُنَيْنًا وَسَلَّ بَدْرًا وَسَلَّ أُحُدًا * فَصَوْلَ حَتْفٍ لَهُمْ أَدْهَىٰ مِنَ الْوَحْمِ

Düşmanlar için vebadan daha tehlikeli birer felaket mevsimi olan savaşları sen Huneyn'den, Bedir'den ve Uhud'dan sor.

الْمُصْدِرِي الْبَيْضِ حُمْرًا بَعْدَ مَا وَرَدَتْ * مِنَ الْعِدَا كُلِّ مُسْوَدٍّ مِنَ اللَّمَمِ

Onlar, düşmanların sarkan saçlarıyla simsiyah olan ense köküne beyaz olarak indirdikleri kılıçları kıpkızıl olarak kaldıranlardır.

وَالكَاتِبِينَ بِسُمِّ الْخَطِّ مَا تَرَكَتْ * أَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرِ مَنْعَجِمِ

Hatt oklarıyla yazı yazan mücahidlerin kalemleri, düşmanın vücudunun hiçbir tarafında noktasız yer bırakmamıştır.

شَاكِي السَّلَاحِ لَهُمْ سِيمًا تُمَيِّزُهُمْ * وَالْوَرْدُ يَمْتَازُ بِالسَّيْمَا عَنِ السَّلَمِ

Nasıl ki gül, güzel manzarasıyla palamut ağacından seçilirse, keskin silahlı mücahidler de kendilerini başkalarından ayıran bir görünüme sahiptirler.

تُهْدِي إِلَيْكَ رِيَاخَ النَّصْرِ نَشْرَهُمْ * فَتَحَسِبُ الزَّهْرَ فِي الْأَكْمَامِ كُلِّ كَمِي

Zafer rüzgarları sana onların güzel kokusunu sunuyor. Zırhına bürünen her kahramanı henüz kılıfından çıkmamış çiçek sanırsın.

كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رَبَا * مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزْمِ

Atların sırtında, kolanların sıkı bağlanmasından değil, azim ve sebatlarının kuvvetli oluşundan dolayı sanki mücahitler yükseklerde biten kökleri sağlam ağaçlar gibidir.

طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَا مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا * فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبِهِمِ وَالْبِهِمِ

Mücahitlerin şiddetli hücumundan korkan düşmanların kalpleri uçtu da yiğitle kuzuyu ayırt edemez oldular.

وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللَّهِ نَصْرَتُهُ * إِنَّ تَلْقَاهُ الْأُسْدُ فِي آجَامِهَا تَجِمِ

Ormanda aslanlar, Rasulullah'ın sayesinde zafer kazanan kimseye rastlayacak olsalar korkudan susarlar.

وَلَنْ تَرَى مِنْ وَلِيٍّ غَيْرِ مُنْتَصِرٍ * بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرِ مُنْقَصِمٍ

Onun yardımıyla zafer kazanamayan bir dost ve perişan olmayan bir düşman asla göremezsin.

أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مَلَّتِهِ * كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجْمِ

Aslanların yavrularıyla birlikte (kendileri için güvenli olan) ormana indiği gibi Hz. Peygamber de ümmetini dinin sağlam sığınağına indirdi.

كَمْ جَدَلْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ مِنْ جَدَلٍ * فِيهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمٍ

Allah'ın kelamı olan Kur'an, İslam dinine karşı nice mücadele edenleri yere serdi; ve onun kuvvetli delilleri, nice azılı düşmanları mağlup ve perişan etti.

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجَزَةً * فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيَتِيمِ

Okuma yazma bilmeyen bir ümmenin cahiliye döneminde yaşadığı halde ilim, yetim olduğu halde yüksek bir terbiyeye sahip olması sana mucize olarak yeter.

9. Bölüm

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحِ اسْتَقِيلُ بِهِ * دُنُوبَ عُمْرِ مَضَى فِي الشُّعْرِ وَالْخِدْمِ

Bu kasideyle ona (Rasulullah'a) hizmet ettim. Hayatım boyunca başkalarına şiir yazarak ve hizmet ederek işlediğim günahların, bu kaside vesilesiyle affını ummaktayım.

إِذْ قَلْدَانِي مَا تَخْشَى عَوَاقِبُهُ * كَأَنِّي بِهِمَا هَدَى مِنَ النَّعَمِ

Başkalarına yazdığım şiir ve ettiğim hizmet, boynuma, neticesinden korkulan bir gerdanlık taktığı için, bunlarla sanki ben kurbanlık bir deveyim...

أَطَعْتُ غَيِّ الصَّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا * حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْإِثَامِ وَالنَّدَمِ

Her iki halde de, (başkalarına şiir yazmak ve hizmet etmekle) çocukça taşkınlıklarda bulundum.
Neticede günah ve pişmanlıktan başka bir şey elde etmedim.

فَيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تِجَارَتِهَا * لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسْمِ

Ey ticaretinden zarar eden nefis! Dünyaya karşılık dinini satın almadın ve iyi bir pazarlık yapmadın.

وَمَنْ يَبِيعُ آجِلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهِ * يَبِنُ لَهُ الْعَبْنُ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمٍ

Kim ki din hususunda peşini veresiyeye satarsa, onun peşin ve veresiyede iflas edeceği besbellidir.

إِنْ آتَ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضٍ * مَنْ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمٍ

Eğer günah işleyecek olursam, Hz. Peygamber'le olan ahdim bozulmaz ve onunla olan bağım kopmuş sayılmaz.

فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَّتِي * مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذَّمِّ

Şüphesiz ismimin Muhammed olması dolayısıyla ben onun himayesindeyim. O ise, yaratılanlar içinde sözünü yerine getirenlerin en vefalıdır.

إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي آخِذَا بِيَدِي * فَضَلًّا وَإِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ

Eğer kıyamet günü lütfedip elimden tutmazsa, (o zaman sen bana) şöyle de: "Ey ayağı sürçen zavallı nerdesin!"

حَاشَاهُ أَنْ يَحْرِمَ الرَّاجِي مَكَارِمَهُ * أَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمٍ

Haşa o, kereminden umanı mahrum etmez; ona sığınan komşu, hürmet ve şefaati görmeden dönmez.

وَمُنْذُ الزَّمْتِ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ * وَجَدْتُهُ لِيخْلَاصِي خَيْرَ مُلْتَرِمٍ

Bütün düşüncemi onun medh-ü senasına ayıralı, kurtuluşum için onu hamilerin en hayırlısı buldum.

وَلَنْ يَفُوتَ الْغِنَى مِنْهُ يَدًا تَرِبَتْ * إِنَّ الْحَيَا يُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكْمِ

Yağmurun tepelerde bile çiçek bitirdiği gibi, onun bol şefaati de ümitsiz kalan bir eli bırakmaz.

وَأَلَمْ أُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي افْتَطَفْتُ * يَدَا زُهَيْرٍ بِمَا أَثْنَى عَلَيَّ هَرَمٍ

(Bu kasideyi yazarken), Herem'i övmesi üzerine Züheyr'in elleriyle derlediği göz alıcı dünya çiçeklerini (nimetlerini) istemedim.

Herem b. Sinan: Cahiliye döneminde cömertliğiyle meşhur bir Arap meliki.

Züheyr: Cahiliye devrinin önde gelen şair ve hatiplerinden.

10. Bölüm

يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ مَالِي مَنْ أَلُوذُ بِهِ * سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِيمِ

Ey yaratılmışların en hayırlısı olan Peygamber! Ölüm geldiğinde benim senden başka sığınacak kimsem yoktur.

وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولُ اللَّهِ جَاهُكَ بِي * إِذَا الْكَرِيمِ تَجَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ

Kerim olan Allah, kıyamet gününde müntakim ismiyle tecelli edince, ey Allah'ın Rasulu bana şefaet etmekle senin makam ve rütbene asla noksanlık gelmez.

فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضُرَّتْهَا * وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللُّوحِ وَالْقَلَمِ

Şüphesiz dünya ve ahiret senin cömertliğinden, Levh'in ve Kalem'in ilmi de senin ilmindedir.

يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ * إِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْعُفْرَانِ كَاللَّمَمِ

Ey nefis, büyük günahlardan dolayı Allah'ın rahmetinden ümit kesme! Çünkü Allah'ın mağfiretine nisbetle büyük günahlar küçük hatalar gibidir.

لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِينَ يَفْسِمُهَا * تَأْتِي عَلَيَّ حَسَبِ الْعِصْيَانِ فِي الْقِسْمِ

Umulur ki Rabbim rahmetini taksim ederken, taksim günahların (çokluğuna göre) yapılır.

يَا رَبِّ وَاجْعَلْ رَجَائِي غَيْرَ مُنْعَكِسٍ * لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِي غَيْرَ مُنْخَرِمِ

Ya Rabbi! (Rahmetine olan) ümidimi huzurunda ters çevirme ve hesabımı noksan eyleme.

وَالطُّفُّ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ إِنَّ لَهُ * صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْاَهْوَالُ يَنْهَرِمِ

İki dünyada da kuluna lütfeyle, çünkü korkular hücum ettiği zaman onun bitip tükenen bir sabrı vardır.

وَأُذِنَ لِسُحْبِ صَلَاةٍ مِنْكَ دَائِمَةً * عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍ وَمُنْسَجِمٍ

Allah'ım sürekli olan salavat bulutlarına izin ver de Hz. Peygamber üzerine sağanak sağanak rahmet yağdırsınlar.

مَا رَنَحَتْ عَدَبَاتِ الْبَانِ رِيحُ صَبَا * وَأَطْرَبَ الْعَيْسَ حَادِي الْعَيْسِ بِالنَّعْمِ

Seher yeli sorgun ağacının dallarını hareket ettirdikçe ve deveci boz develeri nağmeleriyle coşturdukça o rahmet yağdıkça yağsın.

ثُمَّ الرِّضَا عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرَ * وَعَنْ عَلِيٍّ وَعَنْ عُثْمَانَ ذِي الْكَرَمِ

وَالْأَلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ فَهُمْ * أَهْلُ التَّقَى وَالتَّقَا وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

يَا رَبِّ بِالْمُصْطَفَى بَلِّغْ مَقَاصِدَنَا * وَاعْفِرْ لَنَا مَا مَضَى يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ

وَاعْفِرْ إِلَهِي لِكُلِّ الْمُسْلِمِينَ بِمَا * يَتَلَوْنَ فِي الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَفِي الْحَرَمِ

بِحَاهِ مَنْ بَيْتُهُ فِي طَيْبَةِ حَرَمٍ * وَأَسْمُهُ قَسَمٌ مِنْ أَعْظَمِ الْقَسَمِ

وَهَذِهِ بُرْدَةٌ الْمُخْتَارِ قَدْ حُتِمَتْ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ فِي بَدْءِ وَفِي خْتَمِ

أَبْيَاتِهَا قَدْ أَتَتْ سِتِّينَ مَعَ مِائَةٍ * فَرَّجْ بِهَا كَرْبَنَا يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ